

platforme interactive de învățare, softuri educaționale etc. Contextualizarea conceptelor se realizează prin situații și exemple din lumea reală. Cadrul didactic prin selectarea adecvată a resurselor disponibile pe web sau biblioteci virtuale, repozitorii instituționale, facilitează organizarea conținuturilor. Această abordare le ajută studenților să aplice cunoștințele în situații care sunt extinse în afara limitelor unei săli de clasă academică.

În consens cu teoria experiențială, învățarea are loc prin experiență concretă și conceptualizarea abstractă. În acest sens, dacă cursul plasat pe platforma Classroom este realizat într-o abordare ce prezintă un ansamblu de caracteristici menționate, el va oferi o experiență superioară de învățare a studenților.

În concluzie, putem remarca faptul că studiul nostru demonstrează posibilitatea valorificării a mai multor forme și modalități de informare, predare și învățare, inclusiv învățarea online. Învățarea în regim online, a devenit o necesitate imperioasă de a face posibilă continuarea studiilor și păstrarea legăturii dintre cadru didactic și student, de a dezvolta competențe de învățare și a împărtăși experiențe de studiu. Implementarea acestor platform pot schimba în unele aspecte, practica profesională, pot facilita accesul la educație și se presupune că au potențialul unui impact global, însă este nevoie de angajament, deschidere și implicare activă atât a cadrelor didactice cât și a studenților pentru a obține rezultate vizibile și calitative.

BIBLIOGRAFIE

1. CERGHIT I. Metode de învățământ. Iași: Polirom, 2006. ISBN: 973-46-0175 - X.
2. Cuznețov Larisa. Teori și metodologia cercetării familiei în științele educației. Chișinău: CEP USM, 2021. ISBN: 978-9975-152-84-6,
3. GUȚU VI. Pedagogia. Chișinău: CEP USM, 2003. ISBN: 978-9975-71-450-1.
4. JOIȚA E. Educația cognitivă. Fundamente. Metodologie. Iași: Polirom, 2002. 243 p. ISBN: 973-681- 100 - X.
5. IUCU Romiță B. Instruirea școlară. Perspective teoretice și aplicative. Iași: Polirom, 2008. 220p. ISBN: 978-973-46-1151-5.
6. GESSEN S. Bazele pedagogiei. Introducere în Filosofia practică. Moskova: Școla Press, 1995. ISBN: 5-88527-082-1.

ROLUL VALORILOR MORALE ALE PEDAGOGIEI POPULARE ÎN FORMAREA PERSONALITĂȚII ELEVILOR

THE ROLE OF MORAL VALUES OF POPULAR PEDAGOGY IN THE FORMATION OF STUDENT PERSONALITY

*Maria Diana Apreotesei, drd.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău
Maria Diana Apreotesei, PhD student, „Ion Creangă” SPU
<https://orcid.org/0000-0002-3640-2189>*

CZU 37.013/.014

Abstract

The content of the article presents the role of moral values of popular pedagogy in the formation of students' personality, as a result of the symbiosis between cognitive, affective and volitional. The characteristic features of the Romanian nation (joy of work, wisdom, cleverness, intuition, worthiness, ethical sense, honesty, sincerity, modesty, self-control, spirit of solidarity, sense of humor, etc.) and the means of popular pedagogy (proverbs,

sayings, traditions, habits) are values of popular pedagogy and they have an impact on development of students' personality through the transfer and assimilation of models, norms, attitudes, knowledge in their own training and training between humans and human-society relations.

Key-words: ethnopedagogy, popular pedagogy, , moral values, students, personality, folklore, traditions and customs.

Educația, având drept finalitate formarea personalității umane, vizează obiective majore, precum: aspirația spre valori, disponibilitatea pentru valorizare, atitudini și comportamente corespunzătoare. Rolul de mediator al educației, se remarcă prin aceea că facilitează interacțiunea dintre premisele ereditare și condițiile de mediu, orientând procesul formării și dezvoltării personalității individului, către asimilarea și interiorizarea progresivă a elementelor socio-culturale din mediul ambiant. Astfel, elevii transferă în propriul comportament modele, norme, valori, atitudini, cunoștințe, ce asigură trecerea de la realitatea pur biologică la cea socială, umană. Pe această bază - având ca premisă predispozițiile ereditare - se edifică personalitatea lor. Cum putem forma un sistem de valori just la elevii noștri și care să fie acesta, este problema care ne urmărește și pe care o urmărim în parcursul nostru social, familial, profesional și care stă la baza activității noastre didactice și de cercetare.

Etnopedagogia nu poate rămâne indiferentă față de problemele mediului actual, în care se educă individul. Ținând cont de faptul că aceasta din urmă educă și formează personalității calități ce optimizează stabilirea relațiilor într-o societate, etnopedagogia se ocupă cu studiul experienței poporului, elucidează posibilitățile și căile eficiente de realizare a ideilor ce țin de educarea personalității etnice. [2, p.19] Respectarea principiilor etnopedagogiei în activitatea de educație este interpretată ca una din condițiile specifice în formarea conștiinței umane în societate. În acest context, ținem să menționăm că etnopedagogia apare ca un suport pentru educație prin studiile sale realizate în ceea ce privește potențialul pedagogic al tradițiilor și obiceiurilor străbune, alături de cele noi, în condițiile societății de astăzi. Chiar și în modernul secol XXI ea realizează echilibrul dintre obiceiurile și tradițiile vechi și cele noi, în actul de educație a generațiilor în creștere, ideile și experiența pedagogiei populare stând la baza moralității elevilor.

O deosebită importanță în educație o are comunicarea, care reprezintă, de fapt, o necesitate prioritară în acest sens. Din punctul de vedere al exigențelor în domeniu, abilitățile de comunicare ale cadrului didactic condiționează stilul și tactul pedagogic. Larisa Sadovei susține această afirmație, referindu-se la competența de comunicare didactică, astfel: „măiestria cadrului didactic de a elabora mesaje educaționale în funcție de particularitățile câmpului psihosocial, provoacă reacții formative subiecților, condiția esențială fiind compatibilizarea educațională.”[7. p 140] În același context V. Mândăcanu afirmă că „pe fundalul interacțiunii profesor-elev/student, se distinge stilul și tactul profesorului, care reușește sau nu să prezinte noblețea condiționată de atenție, spirit de observare, respect, exigență, nobleță, atitudine corectă față de elev/student, stăpânirea perfectă a emoțiilor, sentimentelor, a demnității, buneii cuviințe, umanismului, iubirii și cumsecădeniei” [5 p. 393].

Pedagogia populară, ca obiect de studiu al etnopedagogiei populare, are la bază tradiții, datini, jocuri, dansuri și a., exprimă conștiința pedagogică a poporului, înțelepciunea neamului reflectată în viața cotidiană și este parte integrantă a vieții poporului, un proces firesc de revitalizare a valorilor naționale. La rândul său, etnopedagogia analizează faptele și fenomenele pedagogiei populare și stabilește în ce măsură contribuie obiceiurile și tradițiile la educarea tinerei generații. Educația populară este de fapt, educație socială. Educația în spiritul tradițiilor

populare, din perspectiva ideilor etnopedagogice, ajută oamenii să înțeleagă că fiecare dintre ei constituie o parte a societății și că i se solicită o atitudine față de toți membrii societății. O astfel de poziție în societate influențează soluționarea pozitivă a problemelor în societate. Alte concepții etnopedagogice care contribuie la formarea omului în societate sunt: smerenia, îngăduința, sociabilitatea, nonviolența. Nonviolența este interpretată drept o etică deosebită în ce privește relațiile interumane.

Morala tradițională cuprinde norme de comportare, bine fundamentate și cerute de înțelepciunea poporului, fiind condiționată și determinată de existența și condițiile de viață ale omului, reflectate în creația populară orală. Elementul etic al activității educaționale trebuie considerat un tot unitar înglobând conștiința, comportamentul și convingerile morale ale personalității.

Prin folclor pătrundem valorile inestimabile ale poporului, precum și metodele, formele și procedeele de educație specifice lui. Mijloacele pedagogiei populare, precum proverbele și zicătorile, au un impact considerabil asupra formării ținutei morale a copilului, valorile morale asigurând comportamente prin care elevii își perfecționează calitățile și demnitatea umană. La fel, este cunoscut și faptul că ghicitorile constituie un inestimabil mijloc de formare a gândirii creative a lui, iar repertoriile vocale și coregrafice, obiceiurile și tradițiile populare etc. facilitează educația estetică a copilului. Folclorul, drept o formă a conștiinței sociale, generează norme ale conștiinței umane în diferite situații de viață, norme legate de deprinderi, convingeri, obiceiuri, tradiții. „Între folclor și pedagogie există o legătură strânsă. A existat și va exista întotdeauna. Folclorul e școală, singura școală dinainte de apariția școlii propriu-zise, și continuă să existe ca izvor mereu viu și după apariția acesteia.” [10, p. 235] Alături de folcloriști, cadrele didactice iubitoare și culegătoare de folclor, au semnalat și au subliniat, valențele formative ale folclorului, rolul său educativ de-a lungul veacurilor, folosul pe care-l are acțiunea formativ-educativă prin utilizarea lui în școală sau extrașcolar.

O contribuție valoroasă în acest sens o are și *etnografia*, care, ca știință despre popoare și dezvoltarea culturii materiale și spirituale a lor, se ocupă de studierea *obiceiurilor, datinilor și tradițiilor populare, a moravurilor și dreptului popular, a artei orale, jocurilor, jucăriilor etc.* – manifestări ale vieții populare, care întotdeauna au constituit aspecte de mare importanță în formarea generațiilor în creștere. În acest context, T. Cibotaru susține: „Din această cauză ele exercită o puternică influență educativă asupra generațiilor tinere, alcătuind, oarecum, solul și climatul moral în care cresc și se formează aceste generații. Aici intervine etnopedagogia, care, pe de o parte, studiază și clarifică posibilitățile pedagogice ale tradițiilor și obiceiurilor vechi în condițiile contemporane, iar pe de altă parte – eficiența și rațiunea pedagogică a obiceiurilor și tradițiilor noi: ea stabilește în ce măsură contribuie și unele și altele la educația tinerei generații” [3, p.14].

Principalele elemente ale sistemului de valori promovate de poporul român de-a lungul istoriei, pe care dorim să le valorificăm în procesul de învățământ, sunt: tendința de socializare, sentimentul apartenenței la lumea și la valorile satului, nevoia de comunicare și socializare, disponibilitatea de a accepta învățarea reciprocă, nevoia confirmării unor atitudini, comportamente, intenții etc., prin raportare la viziunea și concepția comunității, trăirea bucuriei și a farmecului activităților de grup, valorizarea învățării prin cooperare, promovarea comunicării și a schimbului de opinii, propovăduirea și consolidarea credinței în Dumnezeu. În timp, acestea au dus la cristalizarea unor trăsături caracteristice poporului român, demne de a fi

cunoscute și asimilate de elevi, ca replică la criza actuală de valori: bucuria de a munci, prețuirea muncii, înțelepciunea, istețimea, inteligența, duhul, intuiția, prețuirea învățaturii, vrednicia, simțul etic-pătrunzător, cinstea, demnitatea, sinceritatea, modestia, sobrietatea, stăpânirea de sine, spiritul întrajutorării, al solidarității, patriotismul, simțul umorului.

Trăim un prezent istoric și didactic în care se impune ca procesul de asimilare a valorilor autentice și de formare a conduitei morale a generației tinere (probleme reale cu care se confruntă învățământul actual și care își cer rezolvarea) să revină, în mare măsură, școlii și slujitorilor ei, cadrele didactice.

Conținutul valoric educativ ce stă la baza formării personalității este, de fapt, o manifestare a dialogului spiritual între membrii unei societăți, realizat la nivelul structurii personalității, prin care se asigură schimbul de valori pe linia colectivitate – individ și invers. N. Silistraru ne prezintă trăsăturile și proprietățile caracteristice unei personalități, care includ:

- fondul pozitiv al moralei – cinstea, colectivismul, dragostea de muncă, neîmpăcarea cu imoralitatea;
- fondul situativ – condițional – compromisul, viclenia, șiretlicul, neprihănirea;
- fondul negativ – egoismul, lenea, minciuna, ticăloșenia [8, p 87].

În continuare, prezentăm succint *factorii* care influențează formarea și dezvoltarea personalității în context etnopedagogic cu participarea activă a individului în practica educației populare.

Basmul/povestea/povestirea reprezintă o narațiune simplă, realizată într-un limbaj expresiv, care stimulează imaginația și determină participarea afectivă a elevilor la lecție, îi motivează, le creează disponibilități de învățare, transmit noi învățături, cunoștințe și modele de comportament. Copilul nu discernе întotdeauna între real și imaginar; povestea îi declanșează imaginația, îl transpune într-o altă lume, dincolo de lumea imediată. Pentru elev, povestea devine cheia spre accesul la acea altă lume. Marele savant Paul Hazard condamnă tendința unor adulți de a îndepărta copiii de povești, înșelându-le visurile: „a imagina nu este pentru ei doar prima plăcere; e și semnul libertății lor, e elanul lor vital...” [4, p. 8-13]

Basmul și povestea conțin cele mai înalte aspirații ale poporului spre *bine, frumos, cinste și omenie*, spre întruchipare a idealului de personalitate [1., p. 79]. Minunea din basm exprimă nu numai năzuința, ci și încrederea poporului că lumea poate deveni mai bună și că oricând poate interveni ceva favorabil omului, dacă el știe a se folosi de împrejurări. Copilul se simte îndemnat să făptuiască binele, pentru că el însuși face parte din această lume fantastică, se identifică cu eroul și-și dorește răsplata binemeritată pentru faptele sale. Asemenea eroului din basm, copilul întâmpină în viață greutăți, trăiește evenimente care-i pun la încercare puterile și priceperea, deseori eșuează și trebuie s-o ia de la capăt. Învață din greutăți și nereușite. *Se lovește de pragul de sus și-l vede pe cel de jos!* Își asumă greșeala: *Capul face, capul trage!* „Mai mult decât orice discuție moralizatoare, mai mult decât orice sfat sau dojană, *retrăirea* evenimentelor alături de erou și exemplul *viu* al acestuia îl învață pe copil purtarea bună” [1, p. 51].

Proverbele, prin formulările concise, plastice, relativ stereotipe, exprimă concentrat adevăruri cu valoare generală, într-un limbaj metaforic, de mare forță sugestivă. Însotite de explicații, proverbele sunt accesibile copilului, sunt ușor reținute și reproduse, pătrunderea sensului lor producându-se treptat. Zicătorile sunt expresii populare menite a caracteriza succint și plastic împrejurări ale vieții. Ele reliefează o idee, un sfat, previn răul, susțin o afirmație.

Utilizarea proverbelor și zicătorilor în activitatea educativă a elevilor e legată de dezvoltarea inteligenței, a gândirii, limbajului, perseverenței, încrederii în forțele proprii, a aptitudinilor de comunicare și capacităților de interacțiune. Astfel, perceperea moralei proverbului sau zicătorii dezvoltă capacitățile intelectuale ale individului, permit aplicarea învățămintelor în diverse situații de viață: lupta dintre *adevăr și minciună*, dintre *dreptate și nedreptate*, *rostul omului în viață*. *Cinstea și necinstea*, *hărnicia și lenea*, *prietenia*, *chibzuința*, *răbdarea*, *învățătura*, *înțelepciunea*, *binele*, etc., sunt virtuți și vicii, merite și defecte reflectate de înțelepciunea populară. „Desigur, prezentarea proverbelor și zicătorilor în fața copiilor presupune explicarea și ilustrarea lor cu exemple concrete din realitatea accesibilă lor.” [9, p. 64]

Povața presupune valorificarea experienței de muncă acumulată și atestată în proverbe, cugetări, maxime. Prin *povață*, mesajul educativ este codificat într-o expresie lingvistică cu o puternică încărcătură morală: *Seamănă la tinerețe, ca să ai ce culege la bătrânețe!* Asemenea expresii condensează o bogată experiență umană în domeniul moralității, acoperă o gamă largă de fenomene, răsfrângându-se sub formă de îndemnuri asupra componentelor cognitive și afective ale **conștiinței morale**.

În tot mai multe sate există preocupări de readucere a identității noastre în atenția contemporanilor, prin diverse mijloace: muzee sătești, monografii, echipe artistice care valorifică datinile și costumul local, reluarea unor îndeletniciri sau obiceiuri dispărute. Începând cu obiceiurile prilejuite de fiecare eveniment din viața poporului, continuând cu frumoasele costume pe care le îmbracă în aceste împrejurări și terminând cu cântecele, dansurile și strigăturile nelipsite de la aceste datini, izvorul lor este nesecat pentru cel ce vrea să le cunoască, să le adune și să le împărtășească.

Valorificând frumusețea tradițiilor și obiceiurilor populare în cadrul activităților extrașcolare de Moș Nicolae, Crăciun, Anul Nou, Paște etc, înfrumusețăm viața copiilor, le arătăm rolul important pe care acestea l-au avut în viața oamenilor din cele mai vechi timpuri și modul cum au dăinuit peste timp— copiii având posibilitatea să cunoască frumusețea și bogăția folclorului, diversitatea tradițiilor și obiceiurilor românești, armonia limbii române. Textele cântecelor și poeziilor, ale colindelor, plugușorului, sorcovii, transmit urările de bine în legătură cu unele îndeletniciri străvechi ale românilor: uratul, semănatul, păstoritul. Ele sunt un izvor de bucurii și satisfacții care creează copiilor o stare de bună dispoziție favorabilă atât dezvoltării psihice, fizice cât și estetice. Copiii trebuie să interpreteze diferite roluri : cântăreț, dansator, povestitor, recitator, creator de obiecte artizanale, trăind în colectiv, formându-și sau perfecționându-și o serie de abilități artistice, depunând eforturi susținute pentru realizarea unui scop comun, scăpând de timiditate. În același timp este o distracție minunată pentru copii să joace: capra, ursul, căiuții să ure sau să colinde, „gătiți” în costumele populare moștenite de la bunici și străbunici.

Dansurile populare, prin frumusețea costumelor și a melodiilor, prin expresivitatea mișcărilor și energia strigăturilor, sunt îndrăgite de copii și interpretate cu multă pasiune aproape la toate serbările. Ele, alături de cântecele populare antrenează, tonifică și energizează gândirea, memoria, atenția, imaginația, creativitatea, spiritul de disciplină, prietenia. Niculescu-Varone afirmă că „strigăturile sunt documente din viața sufletească a țaranului român, dovezi de admirabilă strălucire intelectuală sau flori alese, perle neprețuite de spirit”. [6, p. 202]

Concluzionând, putem afirma că etnopedagogia este domeniu care posedă vaste valențe de soluționare a problemelor ce țin de obiectivele școlii contemporane, prin valorificarea tradițiilor locale în ceea ce privește educația, care pot completa conținuturile curriculei școlare. Etnopedagogia, ca știință aparte, orientează pedagogia populară și propune modalități de aplicare ale ei în condițiile societății contemporane.

În general, în formarea personalității din perspectiva etnopedagogiei, prioritate au interacțiunea om-societate, deprinderile de ordine, deprinderile de comportare civilizată în viața socială, îngrijirea bunurilor proprii și a celor comune, vorbirea cultă, participarea la activitatea grupului din care face parte individul. Întărirea relației copilului cu acest univers valoric se realizează prin procesul interiorizării ca rezultat al simbiozei dintre cognitiv, afectiv și volițional și are ca finalitate diminuarea comportamentelor negative, comunicarea și relaționarea.

Nu este permis să uităm niciodată că datinile, povestirile, muzica, dansul și poezia sunt arhivele poporului român, cu ele se poate reconstitui trecutul lui îndepărtat și se poate asigura un viitor în care să predomine comportamentele pozitive, toleranța, comunicarea, relaționarea și siguranța.

BIBLIOGRAFIE

1. AVRAM, I., *Etnopedagogie aplicată. Formarea orientărilor axiologice la preșcolarii mari*, Editura Eurodidactic, Cluj-Napoca, 2006, 51 p , 79 p.
2. BACIU, S. *Perspective curriculare etnopedagogice în căutarea valorilor uitate*, Editura Univers pedagogic, Chișinău, 2007, 19 p.
3. CIBOTARU, T. T., *Istoria învățământului și a gândirii pedagogice în Moldova*, Lumina, Chișinău, 1991, 14 p.
4. HAZARD, Paul, *Les livres, les enfants et les hommes*, Edit. Flammarion, Paris, 1932, 8-13 p.
5. MÂNDÂCANU, V. *Profesorul – maestru*, Pontos, Chișinău, 2009, 393 p.
6. NICULESCU-VARONE, G.T. *Jocurile naționale românești*, Editura Ziarului „Universul”, București, 1938, 202 p.
7. SADOVEI, L., BOȚAN, A., „*Ghid de autoformare a culturii comunicării pedagogice.*”, Chișinău: Garamont-Studio, 2013, 140 p.
8. SILISTRARU, N. *Etnopedagogie*, (curs), Ch., Centrul Editorial al USM, 2003, 87 p..
9. SILISTRARU, N., „*Studierea și aplicarea pedagogiei populare*”, în *Pedagogie și Psihologie*, nr. 9-10, Chișinău, 1992, 64 p.
10. STOIAN S., PETRE Al. *Pedagogie și folclor*. București: EDP, 1978, 235 p.

CONSIDERAȚII TEORETICE PRIVIND MOTIVAȚIA PENTRU CARIERĂ DIDACTICĂ LA STUDENȚI⁴

THEORETICAL CONSIDERATIONS OF STUDENTS' MOTIVATION FOR A TEACHING CAREER

Irina Simcenco, dr., lect. univ.

⁴ Articolul este publicat în cadrul Proiectului *Fundamentarea paradigmei de profesionalizare a cadrelor didactice în contextul provocărilor societale*, cifrul proiectului: 20.80009.0807.45, din Programul de Stat 2020-2023, Proiectarea Strategică IV. Provocări societale, administrat de către Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare din Republica Moldova.